

Népszerű a háztáji hitel

A háztáji gazdaságok fejlesztésére — állattenyésztésre, gyümölcs- szőlőtelepítésre stb. — igénybe vehető hitelek rövid idő alatt nagyon népszerűek lettek a falusi lakosság körében. A SZÖVOSZ tájékoztatása szerint az év eddigi részében csak a takarékszövetkezetek kerekén 25 millió forint hitelt folyósítottak különböző, háztáji-házikerti termelés fejlesztését szolgáló beruházásokra. A legtöbb hitelt Bács, Békés, Csongrád, Hajdú-Bihar és Tolna megyékben vették igénybe.

Aristophanes: Felhők

Az Egyetemi Színpad új bemutatója

Valahányszor ókori szerző műve kerül egy színházi próbátáblára, önkéntelenül adódik a kérdés: vajon tud-e hatni évezredek távolából egy ilyen színpad, s ha tud, mivel és hogyan. Az őszinte válasz tulajdonképpen az, hogy kevésbé. Kevésbé, és csak bizonyos vonatkozásokban, még akkor is, ha ezeket a darabokat a későbbi századok elismert írói, divatos, modern szerzők megfésülték, kivastázták, átöltöztették.

Aristophanes, a vígjáték

atyja, a „Gráciák neveletlen kedvence” azzal aktuális ma, hogy görbe tükröt tart a peloponneszosi háborúk idején hanyatló athéni demokrácia elé, kegyetlenül kigúnyolja a gazdag kereskedők és iparosok uralmát, a háborús politikát. A politikai témák mellett írt kulturális jellegű komédiáinak egyikében, a Felhőkben (Arany János fordítása) például a szócavarás „művészetének”: a szofisztikának olyan szellemes fricskáival találkozunk, mely egyes részeiben ma is hatórára fakaszt. A fia arisztokratikus dőzsölése miatt adósságba keveredő Strepsiadesnek jó tanácsra van szüksége, hogy hitelezőit kidobhassa. Elmegy tehát a Gondolkozdába, ahol Sokrates és a Felhők (a szofizmus szétfolyó bölcselétének allegóriái) próbálják kioktatni. Az ő feje azonban már nehéz chhez, így fiát, Pheidipidést is elküldi erre a tanulmányútra, aki viszont annyira betanul a „szakmába”, hogy nemcsak a hitelezőkkel bánik el, hanem apjával is. A szerencsétlen Strepsiades ezután felgyújtja a Gondolkozdat.

gyakorló gimnázium tanára. A tanulók szertárfejlesztő munkájáról, a szemléltetésről mint egyik legfontosabb didaktikai alapelvről írt cikket *Grigercsik* Endréné, a Ságvári Endre gyakorló gimnázium tanára. *Turai* Kálmán, a tanárképző főiskola 1-es számú gyakorló iskolájának igazgatója dolgozatában a történelemtanításhoz ad segítséget. Mezőgazdasági gyakorlati foglalkozásokról és nevelési lehetőségeinek felhasználásáról írt *Csizmádia* Lajos szakvezető tanár a tanárképző főiskola 1-es számú gyakorló iskolájából. Szintén ennek az általános iskolának szakvezető tanára. *Révész* Béla, saját kísérleteinek felhasználásával érdekes feladatot tárgyal a Programozott oktatás problémái az élővilág tantárgy keretében című cikkében. *Rakonczay* László testnevelési szakfelügyelő a tanulók aktivizálásáról és önállóságra neveléséről írt.

Újszerű és jelentős tanítási feladatról szól a kiadvány utolsó tanulmánya, *Malaj* Györgynének, a Radnóti gimnázium tanárának tollából. A tér, idő egységének tananyagban történő elhelyezéséről, tehát a középiskolások filozófiai fogalmainak bővítéséről, világnézeti nevelésük helyes módjáról tájékoztat és ad segítséget a nevelőknek.

Az Egyetemi Színpad előadása — Csemer Géza rendezésében — szorosan igazodott a mű eredeti színe viteléhez, mikor a napi élet fonákosságainak poentírozását harsány hanghordozással szólaltatta meg. A szereplők ugyanis abban az időben kiájtottak a közönségnek, hiszen a sorok között ültek a komédia céltáblái. A mostani rendezés viszont elhagyta az álarcokat — helyesen, de meghagyta a sok és tarka díszletezést — helytelenül, mert ezzel ártott az egységnek, alapjában véve helyes koncepciójának. A főszereplők: Szirtes Gábor, Dienes Árpád és Nagy János igyekezete a karakterizálásra dicsegetes. A kisebb szerepekben Ördög Szilvesztert, Szegvári Menyhértet, Nagy Endrét, Németh Sándort, Tordai Lászlót, Papp Györgyöt, Kárp Lászlót, Moñostori Imrét, Hajnóczi Gábort, Balogh Tibort, Eötvös Pétert, Romberger Istvánt, Stanitz Károlyt és Vágh Ernőt láttuk. A színpad mögötti élőzene Huszár Lajos munkáját dicséri. A díszleteket és jelmezeket a rendező Csemer Géza tervezte.

Nikolényi István

Alkotóbb véleménycsere

Új elemmel bővülnek Szegeden a tanácstagi beszámolók —

A testületi munka és a lakosság

Sok szó esik ma a lakossággal való együttműködés feladatainak általános és egy-egy állami területet érintően részleteendőkét is felölő problémáiról. Nemcsak a szocialista demokrácia mind teljesebb kibontakoztatására hivatott állami szervek, különösképpen a tanács szervezet tagjai és dolgozói körében kerülnek felszínre megvalósításra alkalmas gondolatok, hanem a lakosság érdeklődési körének egyre inkább központi kérdése lesz az állami feladatokat szolgáló teendőkhöz adandó véleménynyilvánítás, és igen sokszor a konkrét segítségnyújtás igénye.

Együttes döntések

Az MSZMP VIII. kongresszusa határozatának a tanács munkára vonatkozó intenciói nyomán országsszerte nagy erőfeszítések vannak olyan módszerek bevezetésére, amelyek közérdekű kérdésekben tartalmukban is alkalmasan szolgálják a véleménycsere-t a lakossággal, s az együttes döntések kifejlődésének biztosítását. Szegeden számos tanács munkaterületen születtek intézkedések. A példák egész sorával lehetne bemutatni az említett törekvések gyakorlati eredményeit.

Ma már — például — a városi tanács testületi tevékenységében szinte gyakorlati vált, hogy minden fontos, a lakosság egészét vagy jelentős részét érintő kérdésben a tanács ülése előtt eszmecsere indul a város társadalmi szervezeteiben. Sokszor azok széles plénuma előtt a napirenden szereplő téma előterjesztési anyaga fölött. Ezek eredményeként nemcsak a jelentést készítő szervek munkája kerül kritikai elemzés alá, hanem a lakosság jelentős hányadának véleménye is ismertté válik. Ezeken túlmenően igen értékesek azok a formák is, amelyek az egyes társadalmi szervekkel való együttes tanácskozásban jelentkeznek. A városi tanácsnak a különböző társadalmi szervekkel

— például a KISZ és a Hazafias Népfront városi bizottságával — tartott együttes ülései arról tanúskodnak, hogy igen alkalmasak a megvizsgált problémák állami és társadalmi feladatainak meghatározására.

Tartalmi előrelépés

A városi tanács a társadalmi szervekkel való együttműködés gyakorlati alkalmazásával együtt kutatta azokat a további lehetőségeket, amelyek rendszeressé teszik a közvetlen kapcsolatot a lakossággal, s hozzájárulást adnak — éppen e kapcsolatok elmélyítésével — a tanács állami és államhatalmi jellege növekedésére irányuló szükségesség igények kielégítéséhez. E munka kapcsán a tanácstagok választókerületi munkájának legjelentősebb, a hatalom átruházásából adódó jog szintézisében jelentkező és a küldötti felelősséget is magában foglaló intézmény, a tanácstagi beszámolók eddigi rendszere és formája is. Azért jelentős ez, mert a tanácstagok, a választók küldöttjei a tanácstagi beszámolók kerekei között kerülnek intézményesen a lakosság ellenőrzése alá — a tanács testületi tevékenységében, és egyes tanács intézményben végzett munkájukat illetően. Itt kell a küldötteknek számot adniok választóiknak a tőlük, a hatalom gyakorlására kapott jog felhasználásáról; arról, hogyan képviselik megbízóik, a nép érdekeit.

A tanácstagi beszámolók intézménye rendkívül jelentős a lakossággal való kapcsolat alakulásában, formálódásában. Ezért a városi tanács ideai munkaprogramja kidolgozásakor nagy volt a figyelem a tanácstagi beszámolók olyan megtervezésére, amely a lakossággal való közvetlen kapcsolatok rendszerességét, a véleménycsere megtartását biztosítja. A városi tanács határozatban mondta ki, hogy az ülései napirendjére kerülő különösen fontos, a lakosság egészét, vagy jelentős részét érintő jelentési anyagot a választókkal meg kell tárgyalni a tanácstagi beszámolók intézményének keretei között. A tanácstagi beszámolókkal kapcsolatosan ugyanis arra az álláspontra jutott, hogy ezen intézmény alapvetően megfelelő, de tartalmi összetevőit tekintve már nem szolgálja elég alkalmasan az állam erősítésének, és — ami a kérdés másik oldalát jelenti — a néptömegek mind szélesebbkörű bekapcsolásának feladatát. A tanácstagi beszámolókon támasztott lényeges három követelmény: nevezetesen a) a tanács testületi munkájáról, b) a tanácstag egyéni tevékenységéről és c) a választóktól kapott közérdekű megbízások teljesítéséről szóló jelentések közül főként és leghosszabb ideig ezen utóbbit tárgyalják. Itt jelentkeznek a legnagyobb fokú aktivitás, de még sincs a kapcsolatok alakulására kedvező hatással. Oka, hogy leggyakrabban olyan közérdekű igények felvetéséről van szó, amelyek hosszú ideig csak kívánságok maradnak, mert teljesítésük — döntően megfelelő anyagi eszközök hiánya miatt — csak hosszabb idő múltán válik lehetségessé. Ez ahhoz vezet, hogy a tanácstagi sokszor eredménytelenül járnak el egy-egy nagy anyagi befektetést kívánó közérdekű megbízatás ügyében. De ami talán még rosszabb, mindinkább eluralkodik a választók körében az a káros nézet, hogy

csak az a tanácstag „jó”, csak az végzi megfelelően feladatát, aki „kiharcolja” a választókerülete által felvett valamennyi közérdekű igény megvalósítását. Ez persze — miután a sok igény teljesítéséhez nincsenek anyagi eszközök — nem is lehetséges, s a célok sürgősségi sorrend szerint érthetők el.

Kiindulás a testületi munka

Mindezekből a tanács azt a következtetést vonta le, hogy a tanácstagi beszámolók, a tanács testületi munkájához kell kapcsolni. Ennek nyomán a tanácstagi beszámolókon a vita középpontjába a tanács testületi ülése napirendjére tűzött és a város egész lakosságát foglalkoztató konkrét közérdekű problémák körüli véleménynyilvánítás kerül. Ez előbbé s realissá teszi a tanács testületi tevékenységéről, a tanácstag egyéni munkájáról adandó küldötti jelentéseket is. Ugyanis sokkal érthetőbbé válik arról a tanácsülésről, a tanács azon döntéseiről szóló beszámoló, amelynek témáját korábban a tanácstagi beszámolókon a lakosság már megvitatta, s benne véleményét nyilvánított.

A tanácsülésen napirenden szereplő fontosabb témáknak az előzetes megvitatása a lakossággal nemcsak új színfolt lesz a választók és küldötteik kapcsolatában, hanem annak új jeleket is kölcsönöz. Elősegíti az állam erősítését, ami feltételezi a néptömegek szélesebbkörű bekapcsolását, aktív részvételét. A választókkal való tanácskozási intézményessé és rendszeressé tételével szinte folyamatos munkakapcsolatokká válnak a tanácstagi beszámolók. Mert az ezekre való felkészüléssel a küldöttek az adott témát részletekbe menően is ismernie kell, s véleménye kialakítását a választók segítik. Mindez összefüggésben a tanácstagoknak a testületi munkában való részvételét teszi határozottabbá, magabiztosabbá és tudatosabbá. Következésképpen e tanácskozási a városi hatalmi testület, a tanács megerősítésének, államhatalmi jellege megnövekedésének irányában hatnak.

Minden tanácstagi beszámolón

A tanács határozatának megfelelően május 15-e és június 10-e között kerül sor első ízben Szeged egész területére kiterjedően az új elemmel bővített tanácstagi beszámolókra. Ezek keretében a városi tanácstagoknak számot kell adniok a városi tanács (a kerületi tanácstagok vonatkozásában a kerületi tanács) elmúlt félévi munkájáról, az egyéni tevékenységeikről, a korábban kapott közérdekű megbízások teljesítéséről. Együtt vitára bocsátják a városi tanács június 1-én napirendre kerülő „A második öt éves terv eredményei és a harmadik öt éves terv célkitűzései” című jelentést is.

Az I. kerületi tanácstagok a kerület kommunális ellátottságáról, a II. kerületi tanácstagok a munkásszaktály helyzetének megjavítására vonatkozó párthatározat nyomán megszületett eredmények értékeléséről; a III. kerületi tanácstagok pedig a kerület egészségügyi helyzetéről szóló jelentést bocsátják vitára választóik körében.

Dr. Balla Sándor,
a Szeged m. j. városi tanács osztályvezetője

A Csongrád megyei Tanács Vegyipari és Szolgáltató Vállalat felvételre keres gyakorlatiattal rendelkező **gépésztechnikust** önálló munkakörbe, aki gyártási program készítésében járatos. Illetmény megegyezés szerint. Jelentkezés a vállalat központjában, Hódmezővásárhely, Vöröscsillag u. 6. sz. H. 51 111

Pedagógiai tanulmányok

A városi tanács művelődésügyi osztályának kiadványa

Erdekes pedagógiai kiadvány jelent meg Szegeden a városi tanács művelődésügyi osztályának kezdeményezésére. A könyvecske a szegedi pedagógusok felszabadulásunk 20. évfordulójára meghirdetett pályázatának díjazott munkáit tartalmazza, melyhez *Kovács* József, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője írt előszót.

Az első cikk szerzője *Daróc* Miklós, a Tisza-parti gimnázium tanára. A tanár-diák viszonyt boncolja, hangsúlyozza a tanár szerepét a szocialista nevelésben és rámutat a gyakorlati tapasztalatok fontosságára. *Dr. Arató* Ádám, a Radnóti gimnázium tanára a tanítók tanítójáról, Diesterweg-ről ír megemlékezést. Érdekes témáról olvashatunk *dr. Jezer-niczky* Ákosnának, a Madách utcai iskola tanítónőjének Ki tud többet? című tanulmányában. Az alsótagozatosok, a harmadik osztályosok tudásszintjét, erkölcsi, magatartásbeli fejlődését elemzi és feladatlapok, kartonok segítségével módszertani segítséget is nyújt a pedagógusoknak. *Kőhegyi* Erzsébet, a tanárképző főiskola 1-es számú gyakorló általános iskolájának igazgatóhelyettese a korszerű orosz nyelvtanítás tennivalóit mutatja be a VI. osztályosok nyelvtani anyagán keresztül.

A tanulók önálló munkára való neveléséről ír *Molnár* Istvánné, a Ságvári Endre

Gazdasági fejlődésünk időszerű kérdései

Amortizáció

Az önálló gazdasági elszámolás elve alapján működő vállalatok árbevétele elsősorban arra szolgál, hogy ezáltal a termelés költségei megtérüljenek. A termék előállításához szükség van anyagra, energiára, szerszámokra, gépekre, épületekre, s mindezeket a termelés folyamatába bevonó munkahoz. Ezek pénzbe kerülnek. A vállalatoknál az utóalkulátor rendszeresen összegyűjti az egy-egy termék szériájára vonatkozóan a különféle költségeket. Megállapítja, hogy egységnyi termék a vállalatnak mibe került, s vannak olyan költségek, amelyeket közvetlenül elszámol az egyes gyártmányokra. Ilyen az alapanyag, a közvetlen termelők munkabére. Vannak olyan költségek is, amelyek csak bizonyos szorzószámokkal bonthatók le gyártmányokra. (Ilyen például a gépek javítási költsége, pótlásuk költsége, a tisztviselők

bére stb.). A helyes az, ha a termék árában megtérül mindaz a költség, amibe a termék előállítása került, és még ezen felül valami nyereség is marad.

Azt mindenki természetesen tartja, hogy az anyag-, energia- és bérköltségeknek gyorsan meg kell térülniük az eladott termék árbevételében. Am vannak olyan termelési eszközök is, amelyek tartósan vesznek részt a termelési folyamatban: ilyenek a gépek, berendezések, épületek, víz-, gáz-, villanyvezetékek, csatornák stb. (Ezek értéke nem egyszerre megy át a termékbe, hanem 5–10, sőt 20 év alatt.) Világos, hogy ezek árát is számításba kell venni a termék áránál, hiszen egyébként sohasem jön létre az a pénzösszeg, amely a tönkrement épület, kiszolgált gép pótlásához kell.

Az épületeket, gépeket, berendezéseket állóeszköznek nevezzük. Értékük fokként épül be a termékbe, olyan mértékben, ahogyan használhatóságukból veszítenek. Azt a folyamatot, amelyben ezen állóeszközök ára a velük előállított termékek árában megtérül, amortizációnak nevezzük.

Az amortizáció pénzügyi, számviteli bonyolításának kialakult módja van. Megállapítják előre, hogy a várható kihasználás mellett a gépet, épületet megközelítően, hány év múlva kell újjal pótolni. Ha például a gép előreláthatóan tíz évig ké-

pes működni, akkor beszerzési árának 10 százalékát minden évben költségként elszámolja a vállalat, 10 százalékkal csökken a gép nyilvántartott értéke, de az ennek megfelelő összeget a vállalat külön számlán gyűjti. Ezt az évenkénti összeget nevezzük értékcsökkenési leírásnak.

Az új gazdaságirányítási rendszer reformjára vonatkozó elképzelések szerint, a jövőben a vállalatok hatáskörébe célszerű adni az amortizációs alappal való gazdálkodás jogát is. Így a vállalatnak nem kell külön beruházási keretet kérnie az államtól, állóeszközeinek pótlására.

A vállalat megteheti, hogy az amortizációs összeget nem ugyanannak a gépnek a pótlására fordítja, amelyek értékcsökkenéséből azt képezte. A gyakorlat az, hogy az egész állóeszköz-alomny után létrejött amortizációs alapot az éppen abban az évben szükséges pótlásokra fordítják. Csak egy fontos: a vállalat évről évre teremtsen elő a pótláshoz szükséges pénzt.

E megfontolásból vezették be néhány hónapja a mezőgazdasági termelőszövetkezetekben is az amortizációs alapot. A felvásárlási árak emelése éppen azt célozta, hogy az árakban az állóeszközök egy részének elhasználódása, értékcsökkenése megtérüljön, s a pótlási alap képzésére lehetőséget nyújtson. Dr. Pirityi Ottó

A Csongrád Megyei
Vendéglátó Vállalat
KISZ-szervezete 1966.
május 14-én 19 órai
kezdettel a Liget Ven-
dégloiben

májusi
bálat

rendez
Belépődíj: 3.— Ft.
Közreműködik a „Rú-
mus” tánczenekar.
S. 64 703

Szakképzett

KERESKEDELMI dolgozókat

véter, divat-kötött, konfekció, műszaki szak-
akban felveszünk, valamint érettségizett fia-
lokat.
Jelentkezés: Tisza Aruház, Szeged, reggel 8-tól
u. 6-ig.

xS. 64 692